

Expunere de motive pentru Legea profesiei de Jurnalist

Paradoxal dar ADEVARAT: legea comunistă a presei ESTE IN VIGOARE !?.

În România și astăzi este în vigoare Legea nr. 3 din 1974 a presei, deși respectiva lege este caducă sub multe aspecte și încalcă grav Constituția României.

De douăzeci de ani în țara noastră, la instanțele de judecată, procesele pe teme de presă se judecă în baza acestei legi comuniste privind presa.

Prevederile Legii nr. 3/1974 obligă la următoarele:

- La art. 1 - **„presa are menirea să militeze permanent pentru traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român, a înaltelor principii ale eticii și echității socialiste”**,...etc.
- „La art. 2 - **„presa își desfășoară activitatea sub conducerea Partidului Comunist Român”**.
- La art. 6 - **„profesiunea de ziarist este recunoscută și ocrotită în baza acestei legi”**.
- La art. 39 - **„este considerat ziarist profesionist persoana care asigură redactarea, elaborarea sau conducerea publicațiilor, emisiunilor de radioteleviziune, a jurnalelor cinematografice și în general desfășoară activități de presă. Poate fi încadrat ca ziarist persoana care militează pentru aplicarea în viață a politicii Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral**

dezvoltate, se conduce în activitatea sa și în viața particulară după normele eticii și echității socialiste,...etc.”. ?!

- La art. 40 – „ziaristul are datoria: a) - să contribuie cu toată capacitatea sa la îndeplinirea funcțiilor social-politice ale presei, AȘA cum sunt stabilite de prezenta lege și în documentele Partidului Comunist Român; b) - să slujească cu devotament cauza socialismului și comunismului, să lupte pentru aplicarea în viața a politicii interne și internaționale a partidului și statului (n.n. - RSR)”.

Directiva Parlamentului European și a Consiliului European nr. 36//2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale, introduce la art. 3 conceptul de profesie reglementată, în accepțiune europeană.

Viziunea europeană asupra presei este definită de următoarele documente internaționale pe care România le-a semnat:

- 1 - Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale;
- 2 - Rezoluția nr. 2007/2253 (INI) a Parlamentului European privind pluralismul mass-mediei în Uniunea Europeană;
- 3 - „Rezoluția nr. 2010/2015 a Parlamentului European „referitoare la jurnalism și mijloacele de informare în masă – crearea unei sfere publice în spațiul european”;
- 4 - Rezoluția nr. 1003/1993 și 1215/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei;

Pe plan intern ne raportăm la:

- 1 - Art. 30 și 31 din Constituția României.
- 2 - Hotărârea nr. 32/1994 a Senatului României;

Ca anomalie istorica, profesia vocațională de jurnalist este reglementată și astăzi, în România, conform Legii nr. 3 din 1974, cu toate că România este membră a UE din 2007, iar a Consiliul Europei încă din 1991 !.

Constituția României precizează la art. 30 alin. 8 că **„delictele de presa se stabilesc prin lege.”**

În prezent, folosirea abuzivă a dreptului de exprimare prin presa este prevăzută în conformitate cu prevederile Legii nr. 3 din 1974, la Secțiunea 3 - art. 69 – 77, iar **DELICTELE DE PRESA NU SUNT REGLEMENTATE !**

Prezenta lege **INTERZICE CENZURA DE ORICE FEL, GARANTEAZĂ INDEPENDENȚA TOTALĂ A JURNALIȘTILOR și DEFINIȘTE DELICTUL DE PRESĂ, pentru a se putea aplica prevederea de la art. 30 alin.8 din Constituția României.**

Principiul fundamental al democrației pentru a exista echilibru între putere și responsabilitate se împlinește prin aplicarea dispoziției constituționale de la art.30 alin. 8, pentru stabilire prin lege a delictului de presa.

A NU exista prevăzut prin lege conceptul de „delict de presa ”(așa cum este starea de fapt de acum) înseamnă dincolo de situația de neconstituționalitate și un grav dezechilibru social în sensul că lucrătorii din presa pot exercita multă putere fără responsabilitate profesională.

Prezentul proiect transpune reglementările internaționale și adaptează în România standardele europene în domeniu.

Pentru a ne revendica europeni și a fi recunoscuți ca atare este necesar să aplicăm standardele europene inclusiv în domeniul mass-media și poate mai ales aici.

Directiva Parlamentului European și a Consiliului Europei nr. 36//2005 „privind recunoașterea calificărilor profesionale” introduce conceptul de profesie reglementată în accepțiune europeană.

- Articolul 2 al Directivei se referă la câmpul de aplicare al directivei astfel: **„Această directivă se aplică oricărui azilant al unui stat membru, inclusiv persoanelor cu profesii liberale, care doresc să exercite o**

profesie reglementată într-un stat membru, altul decât cel în care persoana respectivă a dobândit calificarea profesională, fie în calitate de independent fie în calitate de salariat.

- Articolul 3 al Directivei reglementează definiții pentru:
 - a) **profesie reglementată:** „o activitate sau un ansamblu de activități profesionale al căror acces , exercitare sau una dintre modalitățile de exercitare sunt subordonate direct sau indirect, în virtutea dispozițiilor legale, reglementate sau administrative, deținerii unor calificări profesionale determinate: utilizarea unui titlu profesional, limitată prin dispozițiile legislative , reglementate sau administrative, destinatarilor unei calificări profesionale date, constituie inclusiv un mod de exercitare.”;
 - b) **formare reglementată** „orice formare care vizează în mod specific exercitarea unei profesii determinate și care constă într-un ciclu de studii completat, dacă este cazul, cu o formare profesională, un stagiu profesional sau o practică profesională”.

Având în vedere observațiile Consiliului Legislativ, transmise la Senatul României, sub nr. 1319/04.11.2010, anexate la „Avizul favorabil” pentru propunerea legislativă intitulată „Legea Jurnalistului”, precum și observațiile primite de inițiator de la Direcția generală legislativă a Senatului, prin adresa nr. Bp.560/07.10.2010, am constatat necesitatea imperioasă de a susține prezenta propunere legislativă numită „Legea profesiei de jurnalist”, propunere ce îmbunătățește fosta propunere legislativă „Legea Jurnalistului” și prin faptul că se încadrează în parametri impuși de tratatele internaționale la care România este parte, precum:

1. „Convenția pentru apărarea Drepturilor omului și a Libertăților fundamentale” prevede la art. 10, în mod expres, faptul că „**1. Orice persoana are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a tine seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună**

societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare. 2. Exercițarea acestor libertăți ce comporta îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratica, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

2. „Rezoluția” nr. 2007/2253 (INI) a Parlamentului European privind pluralismul mass-mediei în Uniunea Europeană care, la pct. 22, impune ca „**subliniază necesitatea ca autoritățile UE și ale statelor membre să asigure independența editorială și jurnalistică prin instituirea unor garanții sociale și juridice specifice și adecvate și atrage atenția asupra importanței instituirii și aplicării în mod uniform în statele membre și în toate piețele în care funcționează societăți de media stabilite în UE, a unor principii editoriale pentru a împiedica proprietarii, acționarii sau organismele externe, precum guvernele, să influențeze conținutul știrilor;**”
3. La pct. 45 al aceleiași Rezoluții se evidențiază într-un mod categoric și imperativ „**rolul crucial al jurnaliștilor într-o societate modernă care se confruntă cu un val de informații, având în vedere că aceștia sunt singurii care pot conferi informații cu o valoare adăugată semnificativă, făcând uz de profesionalismul, deontologia, abilitatea și credibilitatea lor pentru a explica semnificația știrilor; subliniază faptul că standardele profesionale și sociale riguroase sunt singura modalitate de a garanta calitatea și independența mijloacelor de comunicare în masă.**”

4. „Rezoluția nr. 2010/2015 a Parlamentului European referitoare la jurnalism și mijloacele de informare în masă – crearea unei sfere publice în Europa” subliniază necesitatea coagulării eforturilor jurnalismului, prin reglementări juridice, astfel: la pct. 4. **„observă că problema nu constă în lipsa de știri și de informații online referitoare la UE și la instituțiile sale, ci, de fapt, în existența unei game largi de informații fără o ordine reală a priorităților, ceea ce duce la situații în care prea multe informații pot distruge informația; reamintește faptul că toate instituțiile și-au lansat propriile platforme de știri, care nu reușesc, însă, să capteze interesul unei părți semnificative a publicului, deoarece adesea știrile nu sunt suficient de clare, de atractive sau de ușor de înțeles, în multe cazuri datorită utilizării unui limbaj prea tehnic care îndepărtează publicul nefamiliarizat cu chestiunile europene; consideră că ar trebui să existe un portal introductiv la aceste platforme care să prezinte informații clare cu privire la funcționarea tuturor instituțiilor europene;”** și la pct. 5. al aceleiași Rezoluții **„susține că comunicarea ar trebui să se bazeze pe un dialog autentic între publicul larg și responsabilii politici și pe o dezbatere politică calmă în rândul publicului; dorește să vadă un dialog mai interactiv bazat mai puțin pe comunicarea instituțională, care de multe ori este impersonală și se distanțează prea mult de viața de zi cu zi a cetățenilor;”**.

Respectivele prevederi sunt regăsite și la art. 30 și 31 din Constituția României și în conținutul Hotărârea nr. 32/1994 a Senatului României privind recunoașterea Rezoluțiilor nr. 1003/11993 și nr. 1215/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei ca norme juridice interne.

Prin Hotărârea nr. 32/1994 a Senatului se definește importanța recunoașterii internaționale a sarcinii jurnalistului de a informa și a comunica prin intermediul mijloacelor de informare în masă, precum și a rolului determinant în evoluția individului și a societății, astfel:

- la art. 17 din Rezoluția nr. 1003/1993 se atenționează că „sunt elemente indispensabile ale vieții democratice, deoarece garantează cetățenilor participarea la viața publică, condiție a dezvoltării plene a democrației, participare ce nu ar fi posibilă dacă cetățenii nu ar primi informațiile necesare despre viața publică pe care mijloacele de informare în masă au datoria să le furnizeze.” și că ”invită guvernele statelor membre să vegheze ca legile să garanteze organizarea mijloacelor publice de informare astfel încât să asigure neutralitatea informațiilor, pluralismul opiniilor și egalitatea sexelor, ca și dreptul de răspuns al fiecărui cetățean care a făcut obiectul unei alegeri.”
- La art. 10 a aceleiași Rezoluții se cere imperativ să se facă „distincție între editori, patroni și ziariști. În acest sens, pe lângă libertatea mijloacelor de informare în masă, trebuie asigurată și protejată de presiuni interne libertatea în cadrul mijloacelor de informare în masă.”

Acestea sunt premisele de care au ținut cont autorul și inițiatorul în prezenta inițiativă, de a propune să definească și să reglementeze conceptul de jurnalism, calitatea de profesie vocatională a jurnalistului și rolul sau în societate și raporturile lui cu societatea.

Este necesară, utilă și oportună legea a jurnalistului, pentru a proteja jurnaliștii profesioniști față de riscul abuzurilor autorităților sau patronatului de mijloace de informare în masă.

Într-o concepție modernă, **creația intelectuală jurnalistică trebuie să aparțină spiritualității și culturii și să contribuie la: săvârșirea binelui în societatea umană, deoarece jurnalistică trebuie să facă parte din conceptul filozofic al “intelectualismului” – *concept care reduce actul moral la cunoaștere, considerând că înțelegerea binelui implică și săvârșirea lui* – în toate comunitățile umane.**

Este moral și util social ca să existe o corespondență între gradul de atenție acordat în presă unei probleme și gradul de importanță acordat aceleiași probleme de către societate.

Unele situații periculoase de subordonare editorială și jurnalistică în general în care se află jurnaliștii (în calitate de angajați), în raport cu patronii de mijloace de informare în masă duc la deprofesionalizarea jurnaliștilor, transformându-i pe aceștia în instrumente de manipulare a opiniei publice de către interese patronale necunoscute cetățenilor.

În aceeași situație se află și cei care vor să practice în mod deontologic și profesionist jurnalistică.

Jurnalistul trebuie să fie loial oamenilor și societății.

Pentru aceasta jurnalistul trebuie să :

- a) liniștească tulburările și să reacționeze la apatia comunității, oferind o voce celor care, în mod normal, nu se pot face auziți în public;
- b) ofere constant societății o oglindă, reflectând virtuțile și viciile sale și demistificând tabuurile;
- c) se asigure că s-a făcut sau se va face dreptate și că vor fi întreprinse investigații acolo unde nu există nici o asemenea intenție;
- d) asigure circulația liberă a ideilor, în principal oferind o platformă pentru cei care au opinii diferite de cele ce prevalează în societate.

Îndeplinirea în totală autonomie a principiilor menționate este condiționată de separarea fizică și juridică a jurnalistului de mijlocul de informare în masă și de autorități, prin crearea de Cabinete de jurnalist, precum și de recunoașterea jurnalisticii ca profesie vocațională.

Autonomia jurnalistului față de orice grup de interese, și în același timp dependența acestuia față de societate impun adoptarea prezentului proiect de lege a jurnalistului.

Lipsa unei legi care să reglementeze delictul de presă a dus la interpretarea diferențiată – în funcție de interese – a respectului față de om și comunitatea umană.

Prezenta propunere legislativă introduce conceptul de „**delict de presă**”, în Secțiunea II și mecanismul necesar aplicării corecte în raporturile interumane.

Pentru aceasta „**delictul de presă**” a fost definit în prezentul proiect, conform art. 30 alin. 8 din Constituție.

Organismul care va supraveghea, dar și va sancționa delictele de presă se va numi *Ombudsman mass-media*. Toate deciziile de sancționare date de *Ombudsman mass-media român* vor fi făcute publice prin intermediul mijloacelor de informare în masă.

Aceasta îl va face pe cetățean să înțeleagă mai ușor și să emită judecăți critice asupra activității patronului, editorului, reprezentantului autorității publice și a autorului de produse jurnalistice ne-autorizate, precum și asupra credibilității acestora. Din aceste considerente **nici un delict de presă nu trebuie să intre sub incidența prevederilor Codului penal român.**

Promovarea acestei propuneri legislative, de urgență, este cauzată și de dependențele de înțelegere socială ce se dezvoltă atunci când populația utilizează resursele de informare mass-media pentru a înțelege și a interpreta oameni, culturi și evenimente din trecut, prezent sau viitor.

Produsele mass-media dezvoltă sau mențin capacitățile oamenilor de a-și interpreta propriile convingeri, comportamente, concepții despre sine sau personalități.

Prezenta propunere legislativă preia proiectul domnului jurnalist, jurist și ing.
Ion CIOCHINĂ.

București, 29 noiembrie 2010

inițiator – Ioan Ghișe, senator PNL

